

INTERVIU CU PĂRINTELE CONSTANTIN JINGA: „RANA DESCHISĂ LA CARE MĂ REFER ESTE CEA RĂMASĂ ÎN SUFLETUL TÂNĂRULUI MILITAR DE ATUNCI, CARE M-A ÎMPUȘCAT”

Autor: Andrei Poganu | 17 decembrie 2021

Constantin Jinga este conferențiar universitar la Facultatea de Litere, Istorie și Teologie în cadrul Universității de Vest din Timișoara, unde predă Studiul Vechiului Testament și Limba Ebraică și preot paroh al Bisericii Fabric Vest din Timișoara.

1. Erați student la Litere în Timișoara când a început Revoluția din '89 și ați fost rănit în cursul zilei de 17 decembrie. Ați putea vorbi puțin despre evenimentele prin care ați trecut?

Evenimente... Adevărul este că nu am apucat să particip la prea multe evenimente în 17 decembrie 1989. Experiența mea revoluționară este una destul de limitată. Am fost rănit foarte devreme. Se pare că, la Timișoara, primele focuri de armă din 17 decembrie 1989 s-au tras undeva în jurul orelor 16:30/17:30. Dar focul s-a deschis masiv în jur de ora 19:00. Iar aproximativ pe la ora 20:00 eu eram deja împușcat și în spital. Este foarte posibil să fi fost printre primii să zicem 50 de răniți din Timișoara. De aci încolo, mie îmi place să spun că am trăit Revoluția la fel ca majoritatea covârșitoare a românilor, adică stând în pat și privind la televizor. Desigur, este o ironie amară aici. Patul meu era unul de spital, iar eu mă cam zbăteam între viață și moarte. Și de fapt nici nu aveam televizor. Pentru mine a fost o adevărată revoluție momentul când am reușit să străbat pe picioarele mele distanța de vreo 3 metri, de la patul de ATI și până la fereastră. Aș putea spune că, metaforic sau nu, am trăit o revoluție personală atunci, pentru că am redescoperit într-o lumină cu totul nouă toate acele detalii ale vieții pe lângă care treceam înainte fără să le observ sau socotind că așa se cuvine, că ele trebuie să fie acolo.

Evenimentul major prin care am trecut eu, personal, cred că de fapt acesta a fost, cel care a și avut o rezonanță profundă pentru mine: redescoperirea puterii de a te bucura senin de toate aceste lucruri mici și mari, cu care bunul Dumnezeu ne înconjoară în fiecare fracțiune de clipită a vieții noastre. Până la urmă, dincolo de evenimentul în sine, anume faptul că am fost rănit, că am trăit o experiență traumatizantă, că am trecut milimetric pe lângă moarte la doar 20 de ani, mie personal îmi rămâne descoperirea aceasta, ca o comoară de mare preț.

Apoi, îmi mai rămâne amintirea a patru bărbați care au înfruntat gloanțele șuierând peste tot, m-au adunat de pe jos, din balta de sânge care se adunase sub mine și m-au cărat alergând până la spital. Oamenii aceia nu știau cine sunt. Eram un nimeni pentru ei. Dar și-au riscat viața pentru mine. Iar unul dintre ei a și fost împușcat în mână, în timp ce mă căra. Nu știu cine au fost, nu i-am cunoscut niciodată. Dar și lor le datorez faptul că astăzi pot să răspund la aceste întrebări.

Îmi mai rămâne amintirea medicilor de la spitalul Victor Babeș din Timișoara. Oameni de oțel au fost în acele zile. Au operat și îngrijit răniți cu plăgi cum mai văzuseră doar în atlasele de istoria medicinei. Au făcut asta zi și noapte, fără oprire, zile la rând. Iar când au venit agenții de la Securitate să ancheteze răniții, întreg corpul medical s-a solidarizat și pur și simplu nu le-au permis agenților să intre în spital. Un gest minor, azi. Dar pe 18-19 decembrie 1989, gestul acesta era unul cu adevărat eroic. Oameni de aur, dedicați cu totul vocației lor de medici.

Din păcate mai rămâne și o pată... O spun cu regret. Este o pată rușinoasă pe obrazul armatei române. În Decembrie 1989, armata română și-a încălcat jurământul asumat față de propriul popor. Armata română a tras cu muniție de război asupra unor oameni pe care ar fi trebuit în mod normal să-i apere. Toți militarii români depun un jurământ solemn, că vor apăra poporul acesta cu prețul vieții lor. În Decembrie 1989, militarii români au încălcat acest jurământ și au tras în civili neînarmați, pașnici, care nu făceau absolut nimic dăunător. Exact așa a fost situația când am fost eu împușcat. Nu făceam nimic. Stăteam pe stradă și priveam. Alături de mine era un bătrân de vreo 80 de ani. Lângă mine era o femeie și alți câțiva oameni care doar stăteau și priveau. Undeva în spatele meu era o femeie cu doi copii. Ținea un copil în brațe și pe altul de mână. Două fetițe. Nimeni nu i-a atacat pe militari, nimeni nu se deda la acte de huliganism, de vandalism. Nimeni nu striga nimic. Eram pur și simplu o mână de oameni care doar stăteam și priveam. Iar militarii aceia au deschis foc și au tras în plin.

În plus, după 20 decembrie 1989, armata română s-a lăsat antrenată într-un episod absolut jenant. Povestea cu „teroriștii”. Au pierit atunci și mulți militari în termen ai armatei române. Tinerii aceia au luptat cu un dușman imaginar și au murit împușcându-se între ei, total derutați de ordine care veneau încrucișat și de informații false. Niciun „terorist” nu a fost prins. Până în ziua de azi, istoria acestor „teroriști” a rămas

neelucidată. Scuzele publice și gesturile reparatorii juridic nu spală onoarea unui corp militar care s-a dovedit a fi lipsit de coloană vertebrală până în 20 decembrie 1989 și lipsit de onoare și de profesionalism militar în episodul cu „teroriștii”. Ca să vă faceți o idee mai clară: până în data de 22 decembrie 1989 au murit cca. 300 de oameni, uciși de forțele de represiune ceaușiste, printre care s-a numărat și armata. Putem accepta că, în acest caz, situația este clară: avem manifestanți, avem forțe de represiune, știm cine pe cine a împușcat și de ce. Dar după 22 decembrie 1989 au murit peste 700 de oameni, exact în contextul confruntărilor cu acești „teroriști”, despre care nimeni nu știe absolut nimic nici până în ziua de azi, după mai bine de 30 de ani. Printre cei peste 700 de morți au fost și mulți militari în termen, care au participat la operațiuni aflându-se sub comanda unor ofițeri de carieră, adică oameni care absolviseră școli militare, unii chiar Academia Militară. Dacă militarii în termen au scuza de a nu fi avut o experiență, o pregătire strategică de specialitate, nu același lucru se poate spune despre ofițerii care s-au aflat la comanda lor. Militarii în termen care au murit sau au fost răniți în acest context s-au jertfit crezând că o fac pentru țară și tocmai pentru a salva onoarea unei armate care tocmai împușcase civili. În schimb, într-un mod inexplicat până azi, ofițerii de atunci și-au condus militarii în termen aflați în subordinea lor direct spre moarte. Onoarea militară nu se poate purifica, redobândi, altfel decât prin aflarea adevărului. Dacă în privința deschiderii focului împotriva unor civili pașnici s-a făcut cât de cât lumină, episodul cu „teroriștii” încă mai este învăluit de mister. Și este păcat. Câtă vreme nu se va face lumină în privința acestui episod rușinos, corpul ofițerilor armatei române rămâne în continuare într-o dezonoare jenantă.

Nu în ultimul rând, mai rămâne și o rană deschisă. Rana mea s-a vindecat așa cum s-a vindecat. Rana deschisă la care mă refer este cea rămasă în sufletul tânărului militar de atunci, care m-a împușcat. Undeva în lumea aceasta probabil că mai trăiește un om care, în seara zilei de 17 decembrie 1989, și-a descărcat arma pe o stradă din Timișoara. El speră, probabil, ca gloanțele trase de el să nu fi făcut rău nimănui. Omul acesta are pe suflet viețile câtorva semeni de-ai lui. Eu l-am iertat. L-am iertat demult. Dar rana din sufletul lui rămâne deschisă, pentru că el încă nu și-a asumat iertarea aceasta. M-aș bucura să aflu că și-o asumă. Am fi ceva mai liberi. Amândoi.

Ca să încheiem cu această întrebare: vedeți bine, sunt destul de amestecate lucrurile pe care pot să le spun despre evenimentele prin care am trecut în Decembrie 1989. Sunt așa de amestecate, pe de o parte, pentru că în fond asta este condiția umană, iar, pe de altă parte, pentru că ele nu s-au încheiat, de fapt. Slavă Domnului!

2. Care era atmosfera morală în care trăiau studenții în pragul Revoluției?

Depinde de ce înțelegem prin „atmosfera morală”. Eu eram student la Litere (se numea *Filologie* pe atunci). Fiind în anul I, de-abia dacă apucaserăm să ne cunoaștem între noi și să-i recunoaștem pe coridoarele Universității pe colegii noștri din anii mai mari. Ce

Îmi amintesc este în primul rând faptul că era o atmosferă de studiu. Filologia atrage de regulă oameni pasionați de studiu, de lectură. Încă eram fascinați de faptul că eram în Universitate și citeam mult, cu aviditate. Îmi aduc aminte că eu începusem să descopăr literatura Evului Mediu, că descoperisem biblioteca lectoratului francez, că îmi aduceam acasă mormane de cărți și nu-mi ajungea timpul să le citesc pe toate. Ca o notă poate ușor rizibilă: chiar în noaptea de 16-17 decembrie 1989, când am aflat că în oraș se întâmplă ceva, eu citeam cu creionul în mână din cartea lui Paul Zumthor, *Essai de poétique médiévale*. Practic, în dimineața zilei de 17 decembrie eu am plecat de acasă lăsând această carte deschisă pe masa mea de lucru. Deci starea de spirit era una foarte studioasă, în primul rând.

Pe de altă parte, ne loveam de constrângeri de la cele mai cărturărești (realizam că nu avem acces la o bibliografie ceva mai actuală și la un schimb de idei liber), până la cele mai omenești (de exemplu, frigul din sălile de curs). Dar cel mai frustrant era să conștientizezi acea autocenzură care ne devenise parcă un fel de a doua natură, un fel de instinct. De exemplu, plănuiam să devenim colaboratori ai unei reviste studentești care apărea pe atunci. Chiar am participat la o ședință de redacție, cred că pe la sfârșitul lui noiembrie 1989. Am aflat că urma să apară un număr dedicat integral Congresului XIV al PCR, iar studenții din redacție se căzneau să-i convingă pe colegii lor care scriau pentru revistă să producă niște articole laudative despre congres, despre politica PCR, despre Nicolae și Elena Ceaușescu. Era atmosfera aceasta de compromis devenit endemic, de toxicitate corozivă, dar care în timp devenise insesizabilă, pentru că erai obișnuit cu ea, aproape că te născuseși în ea, iar acum o întâlneai la fiecare pas, nu o puteai ocoli, era deja peste tot, o respirai.

3. Ne-ați putea spune câteva cuvinte despre experiența dumneavoastră de după Revoluție? Ce s-a schimbat și cum a arătat perioada dumneavoastră de recuperare și de reîncepere a studiilor?

Imediat după Revoluție a urmat o perioadă foarte efervescentă. A fost ca o explozie de libertate. Anul 1990 a fost de bună seamă un an foarte greu pentru noi toți, în România. În ceea ce mă privește, am reușit să revin la școală și să închei cu bine semestrul I. Dar în perioada de spitalizare care a durat până la sfârșitul lunii ianuarie 1990, m-am infectat cu virusul hepatic C. Boala s-a declanșat în stadiu acut în primăvara aceluia an, astfel încât nu am putut să mai închei și semestrul II. Școala am reluat-o din toamnă, când m-am văzut din nou student în anul I. Aveam acum alți colegi, efervescența devenise preponderent politică, am început cu toții să citim mai mult în acest sens - nu știam cum funcționează o societate democratică, descopeream bucuria libertății deodată cu riscurile ei și ne simțeam chemați să făurim noi o lume mai bună. Așa că am fost implicat în mișcările studentești din anii 1990-1991, iar până prin 1992 am făcut parte dintr-un grup destul de solid de studenți, care urmăream o reformare a învățământului universitar. Atmosfera universitară din acei ani a fost deosebit de frumoasă. Au revenit

la catedră profesori atât din generația mai vârstnică, cât și unii tineri și foarte tineri. Discursul lor s-a eliberat pur și simplu.

Lucrurile se derulau puțin haotic, este adevărat. Dar din multe puncte de vedere cred că era o atmosferă mult mai vie decât acum, în 2021. Eu chiar trăiesc cu nostalgia acelor ani și nu cred că asta se datorează deloc faptului că am înaintat în vârstă. Libertate, dialog, schimb de idei, polemici, cu timp și fără timp, fuga la bibliotecă să cauți argumente sau să verifici vreo informație, febrilitatea cu care așteptai o carte sau un curs/seminar ca să te „cerți” cu profesorul pe o temă anume și, evident, benefica absență a birocrăției universitare.

Pe de altă parte, și nu în ultimul rând, una dintre marile câștiguri de după 1989 a fost relaxarea constrângerilor religioase, care s-a simțit și în mediul universitar. Destul de devreme, aproape chiar de la început, am făcut parte dintr-un grup de studenți care a pus bazele ASCOR-ului, la Timișoara. Iar de îndată ce s-a înființat Teologia la Timișoara, m-am înscris fără să stau pe gânduri. Nu aveam niciun plan anume în sensul acesta, adică nu am mers la Teologie cu gând să devin preot neapărat sau să fac ceva concret în direcția aceasta. Am privit-o ca fiind oportunitatea de a-mi împlini un vis mai vechi, de a completa ceva ce simțeam că îmi lipsește esențial. Ca dovadă că am și devenit preot de abia la câțiva ani buni după absolvirea Teologiei și, chiar și atunci, s-a întâmplat în mare parte pentru că vrednicul de pomenire Părinte Mitropolit Nicolae Corneanu a pus, cumva, piciorul în prag. A fost ca un parcurs firesc, nu am forțat deloc lucrurile în acest sens. Pentru mine, trecerea aceasta spre Teologie a fost unul dintre cele mai frumoase evenimente de care am avut parte atunci.

Dar, revenind, s-au întâmplat foarte multe lucruri importante în acei ani. Sigur că, privind retrospectiv, multe dintre ele par acum ca fiind parte dintr-un firesc al zilei. De asemenea, multe inițiative s-au risipit între timp. Alte idei nici măcar nu au apucat să fi fost puse în practică. Era mult entuziasm, făceam planuri peste planuri. Majoritatea dintre ele nu au ajuns nicăieri, au rămas vise de-ale noastre, pe unele le-am regretat, după altele am plâns, am trăit de nenumărate ori sentimentul ratării, al deznădejdiei... Însă până la urmă am învățat că așa este firesc să fie. Mai cădem, ne mai ridicăm, însă mergem înainte și în urma noastră rămân semnele pașilor noștri, semnele strădaniilor noastre.

Acum chiar mă bucur că am trăit vremurile acelea. Dar mai ales mă bucur pentru că am fost de partea cea bună. Mă bucur că nu am fost eu cu degetul pe trăgaci. Mă bucur că am avut naivitatea să cred că poți schimba din temelii un sistem politic. Mă bucur că am făcut parte poate chiar din prima redacție a „Tineretului Ortodox” din Timișoara. Mă bucur de toate ratările și dezamăgirile din vremea aceea. Pentru că, de fapt, toate la un loc s-au strâns într-un singur impuls și chiar au împins lucrurile înspre o direcție firească. Înspre o normalitate.

4. Odată cu Teologia, v-ați apropiat și de limbile clasice, în special de limba ebraică. Cum ați început studiul acestei limbi?

Limba ebraică am descoperit-o chiar în anul I, la Teologie. M-a atras încă de la început universul Bibliei, iar deslușirile de care ai parte când ai acces la text, în limbile ebraică și greacă, pentru mine sunt în continuare extraordinare. Vrednicul de pomenire Părinte Mitropolit Nicolae Corneanu m-a sprijinit în găsirea unui profesor mai specializat și așa am putut să aprofundez în plus față de ce învățam la facultate.

Am început simplu și firesc, la Teologie aveam un Curs de Limba Ebraică Biblică susținut de către vrednicul de pomenire Pr. Prof. Nicolae Neaga. Apoi am avut onoarea câtorva întâlniri mijlocite de către Părintele Mitropolit Nicolae, cu Excelența Sa Dr. Ernest Neumann, șef rabinul Timișoarei. Am descoperit în discuțiile cu Dr. Neumann un cărturar profund și subtil. El m-a îndrumat să o iau de la început cu studiul limbii ebraice (pe atunci eram în anul II la Teologie, deci apucasem să deslușesc alef-beitul și câteva noțiuni rudimentare de gramatică). M-am înscris la cursurile de limbă care se organizau în cadrul Asociației Culturale de Prietenie România-Israel, unde i-am avut ca profesori pe dl. Carol Weidmann și, pentru scurtă vreme, pe dna. Luciana Friedmann. În paralel, făceam ore particulare cu dl. Ezra Bergler. Am rămas cu regretul de a nu mai fi putut colabora cu Dr. Neumann. Era înaintat în vârstă, era suferind, iar în anul 2004 a trecut la cele veșnice. Și dl. Bergler era deja foarte bătrân, însă cu el am putut colabora cred că vreo 2 ani. A fost un om cu o experiență de viață și cu o istorie impresionantă. Mereu îmi spunea că nu există nicăieri în lumea aceasta o comoară mai de preț decât învățătura. Că poți pierde totul, orice din cele pe care ai reușit să le agonisești la un moment dat se distruge, se risipește, îți este luat sub o formă sau alta. Dar ceea ce ai în cap nu pierzi niciodată. Educația - nimeni nu ți-o poate lua, nimic nu o poate distruge sau rispi.

5. Ce credeți că s-a schimbat din anii în care erați student? În ce fel diferă generația studenților de astăzi de generația dumneavoastră?

La prima parte a acestei întrebări îmi este aproape imposibil să răspund. S-a schimbat lumea, pur și simplu. Azi trăim într-o cu totul altă lume. Chiar dacă în profunzimile acelea unde noi nu prea putem ajunge se întrezăresc câteva dominante comune, totuși universul referențial este foarte diferit. Din fericire, pe undeva! Slavă Domnului! Cât despre tinerimea studioasă... fiecare generație are frumusețile și virtuțile ei. Când tu ai deja un avans de vreo 30 de ani, ispita este să povestești despre cât de grozav ai fost tu și cei de pe vremea ta și uite, vai, cum au ajuns lucrurile în ziua de azi. Sau invers. Mă cam feresc să cad în ispita aceasta. Fiecare generație trece prin lucruri, evenimente însemnate în istoria ei. Dar fiecare este chemat la ceva important. Aș consemna aici un cuvânt al Părintelui Teofil, care spunea: „voi să porniți de la concluziile noastre”. Nu este nevoie să reiterați experimentele ratate ale predecesorilor. Căutați mai degrabă să

vedeți cam pe unde au ajuns ei, ca să știți de unde să porniți voi mai departe. Pe de o parte, aceasta trebuie să fie cercetarea voastră, căutarea voastră. Pe de altă parte, nu cred că e bine să zăboviți prea mult căutând. Este folositor să avem din când în când câte un răgaz retrospectiv. Dar acesta să fie de fiecare dată câte un răgaz, nu mai mult. Lumea s-a schimbat enorm, puține din eșecurile generațiilor trecute mai pot fi asimilate azi ca parte a unei experiențe viabile. Dar concluziile da, ele sunt. Concluziile sunt linia voastră de start. Așadar, căutați concluziile.

6. Ați scris o lucrare de doctorat despre Sandu Tudor și Rugul Aprins. Ce v-a apropiat de el și unde vedeți locul lui în istoria culturală și teologică a României?

Mai în glumă, mai în serios, cred că mai degrabă el s-a apropiat de mine. Ca autor era destul de puțin cunoscut și studiat, iar înainte de 1989 noi nu știam multe despre el. Știam despre Acatistul la Rugul Aprins al Născătoarei de Dumnezeu, pe care îl îndrăgeam foarte mult, dar cam atât. Eu eram foarte interesat de zonele acestea de interferență dintre teologie, literatură, arte vizuale. Dl. Profesor Cornel Ungureanu știa de această preocupare a mea și de aceea chiar el m-a chemat într-o zi la redacția revistei „Orizont”. Acolo am discutat câteva ceasuri bune pe tema aceasta. El mi-a și propus ca temă de cercetare opera lui Sandu Tudor și activitatea din gruparea Rugul Aprins dintr-o perspectivă biblică. Profesorul Ungureanu avea un proiect mai amplu, de readucere în discuție a unor figuri importante din cultura română, care fuseseră pe nedrept neglijate în perioada comunistă. Iar Sandu Tudor a fost o astfel de figură, o personalitate remarcabilă, care a marcat profund cele aproape două decenii de la instaurarea regimului comunist în România. A fost un erudit poate cam fără disciplină, ceea ce nu l-a împiedicat să fie un om de cultură și un credincios profund în același timp, cu intuiții teologice remarcabile.

M-a interesat la el în primul rând modul cum gândea teologic în forme poetice, pline de acea sevă care te ajută să te sondezi lăuntric până în adânc, fără să rămâi captiv acolo, ci acolo să afli puterea de a te ridica om nou. Apoi, faptul că a creat grupul de la mănăstirea Antim, care ulterior a devenit mișcarea Rugul Aprins al Maicii Domnului. Încă mai cred că aceasta este o soluție și pentru vremurile pe care le trăim acum, și anume regăsirea și refacerea legăturilor dintre credință, teologie, arte, științe; redescoperirea coerenței acestora; regăsirea, cu ajutorul lor, a omenității, a firescului. Pentru generația lui Sandu Tudor, gruparea de la Antim a fost un mediu de rezistență prin credință, cultură, rugăciune, la tăvălugul care se abătea pe atunci peste România. Invaziile barbare nu mai puteau fi stăvilite, nu mai era chestiune de confruntare. Totul devenise chestiune de rezistență, o rezistență lăuntrică în primul rând. Sandu Tudor a demonstrat, împreună cu toți intelectualii care au făcut parte din gruparea de la Antim, cât de profund sunt întreșuate între ele credința, teologia, cultura. Vedem în ei un model fericit de simbioză, un model de intelectual asumându-și credința lucrător,

liturgic, mărturisitor. Dar și un model de Ortodoxie deschisă, inclusivă, asimilând fructuos experiența cărturărească.

Nu în ultimul rând, Sandu Tudor și Rugul Aprins de la Antim marchează un moment deosebit de important din tradiția isihasmului românesc. Să nu uităm că în pridvorul Antimului erau studiate scrieri filocalice traduse și editate de către Pr. Dumitru Stăniloae, iar personalități precum Sf. Cuv. Paisie de la Neamț, Sf. Cuv. Gheorghe Cernicanul, Sf. Cuv. Calinic de la Cernica, Sf. Cuv. Nicodim de la Tismana, Sf. Cuv. Irodion de la Lainici (unii dintre ei au fost canonizați doar după 1989) erau evocate ca modele de rugăciune vie, de curăție a minții. Intelectualii adunați în jurul lui Sandu Tudor la Antim au găsit tocmai în isihasmul practicat de către acești precursori metoda prin excelență de păstrare a unei minți curate, de menținere a lucidității, a conștiinței de sine, de cunoaștere de sine și de îmbunătățire duhovnicească – o metodă funcțională indiferent de contextul social, independent de contingent, de istorie. Sandu Tudor și Rugul Aprins reprezintă momentul când isihasmul românesc este trecut prin examenul unui veac ostil, este cernut prin sita istoriei. Rezultatul? Cel mai probabil, oameni sfinți.

7. Cum vedeți situația Facultăților de Teologie din România? Ce lipsește și ce ar putea fi îmbunătățit la modul în care se studiază Teologia în România?

Facultățile de Teologie din România sunt momentan prinse în aceeași derută, în același vârtej al schimbărilor repetate de prin ministere și de prin agenții guvernamentale, în același marasm birocratic, care zăpăcește pur și simplu absolut tot ceea ce înseamnă educație, formare sistemică și vocațională în România. Ele funcționează oarecum în limitele de avarie, la fel ca multe alte facultăți sau specializări ținând de domeniul umanoarelor. Este greu să spui că faci Teologie, într-un sistem care: (1) ține morțiș ca învățământul universitar să fie subordonat cerințelor de pe piața muncii și (2) finanțează programele de studii în funcție de numărul de studenți. În ceea ce ține de umanoare, cele două direcții reprezintă o rețetă sigură pentru eșec. Ele sunt pur și simplu o eroare de sistem. În ceea ce ține de Teologie, cele două sunt ca un brânci, ca un șut de mardeiaș înciudat pentru că nu pricepe absolut nimic și ăsta este singurul mod în care își mai poate exprima obida. Părintele George Florovsky o spunea foarte limpede: „O școală de Teologie nu este o școală de meserii”. Biserica nu este „piața muncii”, unde cineva ar putea practica „meseria” de preot. La Teologie vin și studenți care au absolvit deja o facultate, care poate că au împlinit o vârstă, lucrează oricum într-un alt domeniu, însă simt nevoia să-și aprofundeze cunoștințele teologice, să-și asume mai deplin locul și rostul lor în Biserică, să-și trăiască mai lucid și mai conștient viața duhovnicească. Nu vii la Teologie pentru ca să înveți „meseria” de preot. Din păcate, cam spre asta suntem înghionțiți să mergem: să învățăm să cântăm frumos, să ne mișcăm scenic prin altar, să declamăm textele sfinte, să ținem o contabilitate primară, să fim buni manageri (sau „gospodari” – ca să nu părăsim limbajul de specialitate), să deprindem tehnici discursive; suntem alergați de la un eveniment public la altul pentru ca să ne

manifestăm prezența în societate și să „construim o imagine”. Mai putem adăuga multe exemple de alte risipiri asemenea acestora. Printre toate risipirile, ne mai rămân doar frânturi de răgaz. Prea puține ca să mai apucăm să ne formăm și o cultură teologică, să ne antrenăm mintea într-o gândire critică, să mai contemplăm vreo icoană, să ne mai punem niște întrebări, să mai reflectăm la vreun cuvânt biblic. Se mai întâmplă și dintr-acestea, nu zic nu. Aș fi nedrept să zugrăvesc un tablou apocaliptic. Doar că din păcate lucrurile bune nu se întâmplă sistematic, principial, metodic. Ele se întâmplă mai mult printre picături și de cele mai multe ori aproape exclusiv prin jertfa unor oameni de suflet. Slavă Domnului că încă mai există dascăli de vocație și dispuși să se dăruiască, cu timp și fără timp, în Teologia românească.

Dacă este ceva ce lipsește Facultăților de Teologie din România, aș îndrăzni să spun că aceasta este solidaritatea. Doare, știu. Ne lipsește ceea ce s-ar putea numi o solidaritate de breaslă. Suntem prinși în capcana unei concurențe prostești (să mi se ierte cuvântul, dar pur și simplu asta este realitatea crudă), din care pe moment nu câștigă nimeni, iar pe termen lung pierdem cu toții. În acest „cu toții” intră Biserica Ortodoxă Română, cu toți credincioșii ei, clerici și mireni, de la vlădică până la opincă. În aparență, concurența aceasta lasă să se creadă că duce spre ceva bun. Doar că, în contextul Bisericii, concurența este departe de a fi o garanție pentru vreun progres. Sunt mulți-mulți alții care au intrat deja în Împărăția cerurilor cu mult înaintea noastră, deci oricum nu o să fim noi primii acolo. Biserica lui Hristos este înainte de orice altceva o Taină a Unității. Concurența noastră este o capcană, în primul rând pentru că ea nu contribuie cu nimic bun la această Taină. În al doilea rând, dacă ținem cont că acest „concurs” presupune de fapt completarea unor grile, adunarea unor puncte, satisfacerea unor „criterii de performanță” concepute pe baze statistice și tot felul de alte cerințe esențialmente birocratice, ne dăm seama că în realitate „progresul” spre care ne conduce concurența aceasta este unul fără absolut niciun fel de legătură cu viața reală a Bisericii. Că suntem pe lângă, pur și simplu. Solidaritatea de breaslă despre care vorbeam mai sus, dimpreună cu un refuz al acestei concurențe între Facultăți, ar putea scurtcircuita această anomalie și atunci sunt încredințat că ne-am reveni cu toții în fire, așa cum spune Sf. Luca despre fiul risipitor: „și-a venit în sine”. Cam asta ne lipsește.

Dacă ar fi ceva de îmbunătățit... da, de bună seamă. Chiar totul, aș îndrăzni să spun. Cred că ar fi periculos ca vreunul dintre noi, la dascăli mă refer, să ajungă în punctul în care să fie mulțumit de sine însuși, de prestația lui la catedră. Eu am o senzație de nemulțumire aproape după fiecare curs, după fiecare seminar. Mereu rămân cu gândul că sunt lucruri pe care le-aș fi putut prezenta mai bine, le-aș fi putut explica mai clar. Îmi fac tot felul de însemnări, aduc tot felul de modificări. Uneori am studenți care ajung prin anul III sau IV și revin să mai asiste la câte un curs de prin anul I, iar după curs vin la mine și îmi spun: „Nouă altfel ne-ați predat, același lucru l-ați spus, dar era altfel, acuma ați abordat altă perspectivă, parcă am asistat la un curs nou.” Și trebuie să le explic că nu are cum să fie altfel, că așa e normal să fie. Deci da, totul este de

îmbunătățit, permanent. Asta ne face să fim vii la catedră. Să fim noi înșine, mereu și mereu, ca în pragul unor noi și mereu pline de surprize descoperiri. Noi suntem chemați să descoperim câte ceva minunat împreună cu fiecare generație de studenți și să adăugăm, mereu și mereu, acel ceva la comoara pe care o încredințăm mai departe, generațiilor următoare.

Imagine: YouTube